

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи
Львівського національного
університету імені Івана Франка,
академік НАН України,
д.х.н., професор
Роман ГЛАДИШЕВСЬКИЙ

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення дисертаційної роботи
доцентки кафедри аналітичної економіки і міжнародної економіки Львівського
національного університету імені Івана Франка

Войтович Людмили Мирославівни

“Державне регулювання розвитку страхової системи в Україні”,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за
спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

Призначені рішенням Вченої ради Львівського національного
університету імені Івана Франка від 29 березня 2023 р., протокол № 45/3
рецензенти, а саме:

- Ванькович Данило Володимирович – доктор економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит, професор, професор кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту;
- Демчишак Назар Богданович – доктор економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит, професор, професор кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту;
- Підхомний Олег Михайлович – доктор економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит, професор, професор кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту,

розглянувши докторську дисертацію Войтович Людмили Мирославівни
“Державне регулювання розвитку страхової системи в Україні” (тема
дисертації затверджена ухвалою Вченої ради Львівського національного
університету імені Івана Франка від 01 вересня 2020 р., протокол № 87/9),
наукові публікації, у яких висвітлені основні отримані наукові результати, а
також результати фахового семінару кафедри фінансів, грошового обігу і
кредиту від 18 квітня 2023 року, протокол № 9, **ухвалили:**

1. Дисертаційна робота **Войтович Людмили Мирославівни**, представлена на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит є кваліфікаційною науковою працею, підготовленою у вигляді рукопису. За обсягом, актуальністю, рівнем наукової новизни та практичної значущості робота **відповідає** пп. 7-9 “Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 1197 від 17 листопада 2021 року.

Актуальність теми дослідження

Становлення і розвиток страхової системи України відбувається під впливом політичного, економічного, соціального, технологічного, правового, інноваційно-інвестиційного середовищ та світових глобалізаційних змін. В умовах трансформаційних змін, економічних перетворень та воєнних дії росії на території України суттєво стримується розвиток страхової системи, який має свої особливості, характерні ознаки залежно від стадії її життєвого циклу. Ці обставини зумовлюють потребу у застосуванні органами державної влади ефективного механізму державного регулювання розвитку страхової системи, який спрямований на подолання проблем, що є різними на кожній стадії розвитку страхової системи, сприятиме вдосконаленню її функціонування та розвитку вітчизняної фінансової системи та економіки в цілому.

Внутрішні та зовнішні ризики і небезпеки посилюють роль страхової системи у сучасному глобалізаційному світі. Суб'єкти страхової системи пропонують захист від ринкових негараздів, наслідків природних і техногенних катастроф, формуючи безпеку як суб'єктів господарювання, так і фізичних осіб. Сьогодні за відсутності довіри до страхової системи небагато громадян країни пов'язують рівень свого добробуту з темпами її розвитку, що зумовлено чинниками, які важко подолати у короткостроковій перспективі. Така ситуація вимагає вирішення тих проблем, які заважають розвитку та стримують позитивне сприйняття українським суспільством страхування.

Тому особлива увага відводиться поглибленню наукових досліджень розвитку страхової системи та формування ефективного механізму державного регулювання розвитку страхової системи в Україні. Актуальність, теоретична і практична значущість зазначених проблем, недостатній рівень їх теоретико-методологічного дослідження зумовили вибір теми дисертаційної роботи, її мету та завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота виконана відповідно до плану наукових досліджень кафедри банківського і страхового бізнесу Львівського національного університету імені Івана Франка. Вона є складовою частиною таких держбюджетних тем кафедри: “Оптимізація регулятивної політики у

банківському і страховому бізнесі України” (державний реєстраційний номер 0108U004147); “Управління реструктуризацією фінансових посередників в економіці України” (державний реєстраційний номер 0110U001362), “Управління грошовим господарством фінансових посередників в економіці України” (державний реєстраційний номер 0112U003245), “Управління відтворенням банківського і страхового бізнесу в Україні” (державний реєстраційний номер 0116U001643) та “Фінансовий бізнес України в умовах поглиблення євроінтеграції” (державний реєстраційний номер 0120U101793).

Ступінь розробки теми дисертаційної роботи в економічній літературі

Фінансова наука нагромадила чималу кількість праць, зокрема, теоретичні та методологічні аспекти страхової системи досліджували як вітчизняні, так і закордонні вчені. Серед українських науковців виділимо: А. Баранов, В. Баранова, Т. Васильєва, Ю. Клапків, О. Козьменко, Л. Нечипорук, С. Осадець, В. Плиса, Л. Позднякова, Н. Приказюк, С. Реверчук, В. Ручкіна, А. Самойловський, Н. Ткаченко, О. Філонюк, В. Фурман, Л. Шірінян, Т. Яворська та ін. Вагомий внесок у розроблення цієї проблематики зробили закордонні вчені: Г. Дуглас, Р. Мертон, П. Роуз, А. Фраклін, Д. Фрезер, Дж. Ван Хорн, Дж. Шміт, Г. Шінасі та ін.

Проблеми державного регулювання та особливості побудови механізму державного регулювання розглядали у своїх працях вітчизняні та зарубіжні вчені: В. Бакуменко, Г. Григор'єв, Н. Єсінова, А. Кашубський, І. Кобута, М. Корецький, М. Крупка, М. Латинін, В. Малиновський, О. Марухленко, І. Михасюк, С. Мочерний, Н. Нижик, Т. Піхняк, Р. Рудніцька, В. Федоренко та ін. Особливості розвитку та еволюції у різних сферах пізнання у своїх наукових працях вивчали та аналізували мислителі минулого і сьогодення. У філософії: Анаксагор, Анаксандр, Арістотель, Геракліт, Демокріт, Емпедокл, Г. Гегель; у біології – Л. фон Берталанфі, Е. Геккель, Ч. Дарвін, Ж-Б. Ламарк, Ф. Мюллер; у психології – Т. Аквінський, Е. Вачнадзе, К. Мдівані, О. Сидоренко; в економіці – А. Сміт, К. Маркс, Дж. Кейнс, Ф. фон Гаек, Й. Шумпетер, сучасні вчені – Л. Базилевич, Н. Бурмака, Д. Євдокимова, Л. Забродська, А. Капліна, В. Кифяк, Л. Мельник, А. Філіпенко, В. Шинкаренко, Т. Шульц, В. Якушева тощо.

Враховуючи значний науковий доробок, існує потреба у дослідженні теоретичних та методологічних аспектів, виробленні практичних рекомендацій державного регулювання страхової системи, а саме: необхідно ґрунтовно вивчити розвиток страхової системи і виробити адаптивний механізм її державного регулювання. Особливу увагу потрібно приділити наповненню страхової системи; структурі механізму державного регулювання; чинникам впливу на її розвиток; формуванню інноваційно-інвестиційного середовища розвитку, що сприятиме вдосконаленню

державного регулювання та ефективного функціонуванню страхової системи і, відповідно, виконанню фінансовою системою України її функцій. Потребують вирішення питання щодо конкретизації методів, інструментів, масштабів державного регулювання на кожній стадії життєвого циклу розвитку страхової системи. Це зумовлює актуальність теми дисертаційної роботи.

Мета та завдання дисертаційної роботи

Метою дисертаційної роботи є розроблення теоретико-методологічних підходів до функціонування СС України та обґрунтування рекомендацій щодо підвищення ефективності механізму ДРРСС на сучасному етапі розвитку економіки.

Для досягнення мети у роботі поставлено такі завдання:

- розкрити сутність, ознаки та функції СС як складової фінансової системи;
- охарактеризувати структуру СС та систематизувати класифікацію ознак і видів страхових систем;
- вивчити сучасні підходи до розуміння державного регулювання розвитку страхової системи;
- проаналізувати методологічні засади державного регулювання розвитку СС;
- висвітлити процеси еволюції підходів до розвитку елементів СС;
- запропонувати методику оцінювання ефективності ДРРСС;
- виокремити стадії та особливості життєвого циклу розвитку СС в Україні;
- визначити вплив екзогенних чинників на розвиток вітчизняної СС;
- здійснити інтегральне оцінювання параметрів розвитку вітчизняної СС;
- виявити особливості впливу інституцій державного регулювання на розвиток СС в Україні;
- обґрунтувати методи ДРРСС;
- сформулювати модель ризик-орієнтованого підходу до ДРРСС в умовах євроінтеграції;
- оцінити інноваційно-інвестиційне середовище розвитку вітчизняної СС;
- узагальнити зарубіжний досвід ДРРСС та запропонувати рекомендації щодо можливостей його імплементації в Україні;
- розробити Концепцію ДРРСС у зв'язку з інтеграцією СС у світовий економічний простір.

Особистий внесок автора в отриманні наукових результатів

Дисертаційна робота є самостійним науковим дослідженням, у якому розроблено наукові положення, методологічні підходи та практичні рекомендації щодо удосконалення державного регулювання розвитку страхової системи в Україні. Висновки та пропозиції, що виносяться на захист, отримані автором самостійно і викладені у наукових публікаціях. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використані лише наукові положення, які становлять особистий внесок автора.

Об'єкт і предмет дослідження

Об'єктом дослідження є страхова система України та її структурні складові. Предметом дослідження є теоретико-методологічні засади розвитку страхової системи та практичні аспекти вдосконалення механізму її державного регулювання.

Теоретико-методологічна основа наукового дослідження

Теоретико-методологічною основою дисертаційної роботи є загальнонаукові й спеціальні методи пізнання, концептуальні положення сучасної економічної теорії, концепції щодо державного регулювання економіки та страхової системи, розвитку страхової системи, базові положення теорії регулювання розвитку національної економіки України.

Для дослідження поставленої у роботі мети використано низку методів: системний, наукової абстракції (з метою з'ясування сутності та структури державного регулювання розвитку страхової системи); теоретичного узагальнення (під час визначення сутності страхової системи, її ознак та функцій); логічний, історичний (при розгляді еволюційних етапів розвитку елементів страхової системи, сутності механізму державного регулювання розвитку страхової системи та його ризик-орієнтованого підходу); аналізу і синтезу (для аналізу цілісності страхової системи, визначення її стадій розвитку у життєвому циклі та виокремлення характерних рис, ознак); індукції та дедукції (у процесі висвітлення особливостей і закономірностей державного регулювання розвитку страхової системи, формування висновків і надання рекомендацій щодо моделей регулювання страхової системи); порівняльний (при оцінюванні розвитку страхової системи на різних стадіях життєвого циклу у незалежній Україні, державного регулювання розвитку страхової системи у різних країнах); групування (для класифікації видів і функцій страхової системи; чинників впливу на розвиток страхової системи; методів, принципів та інструментів державного регулювання розвитку страхової системи); табличний, графічний (зادля наочного відображення розвитку страхової системи України на тривимірному графіку, виявлених тенденцій, особливостей і закономірностей державного регулювання

розвитку страхової системи в Україні); економіко-статистичний (у процесі вивченні стану та особливостей розвитку страхової системи, застосування регулятивних інструментів державними органами влади); багатофакторного кореляційно-регресійного аналізу (вивчаючи вплив екзогенних чинників на розвиток страхової системи України); моделювання (при інтегральному оцінюванні розвитку вітчизняної страхової системи); методи лінійного тренду (для прогнозування розвитку страхової системи).

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти України і зарубіжних країн, директиви Європейського Союзу, статистичні та інформаційні матеріали Національного банку України, Міністерства фінансів України, Державної податкової служби України, Державної служби статистики України, Антимонопольного комітету України, інших органів державної влади, офіційні звіти та матеріали Міжнародної асоціації органів нагляду за страховою діяльністю, Міжнародної асоціації товариств взаємного страхування, Міжнародної асоціації страхування кредитів, Міжнародної асоціації страхових досліджень, Організації економічної співпраці та розвитку, а також монографії, публікації у періодичних виданнях, наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів, науково-методична та довідкова література, матеріали страхових компаній, інтернет-ресурси.

Наукова новизна результатів дослідження

Наукова новизна отриманих результатів полягає у розробленні та систематизації теоретико-методологічних основ і прикладних рекомендацій щодо формування та удосконалення державного регулювання розвитку страхової системи в Україні.

До найбільш вагомих наукових результатів дисертації, що становлять наукову новизну і виносяться на захист, належать:

– сформовано нове поняття у страховій науці “державне регулювання розвитку страхової системи”, під яким запропоновано розуміти застосування державою комплексу заходів цілеспрямованого впливу на страхову систему, які забезпечують ефективну її організацію задля досягнення збалансованого зростання економіки, що дало можливість виробити науковий підхід до визначення сутності поняття “розвиток страхової системи” (системні зміни якісного та кількісного характеру, котрі мають визначений вектор і проявляються під впливом внутрішніх її чинників та чинників зовнішнього середовища), що дало змогу: виокремити окремі стадії у життєвому циклі розвитку (зародження, зростання, зрілості, занепаду, відродження); виявити розвиток страхової системи України у двох еволюційних формах – стійкості (атракторів) та кризи (біфуркацій). Ґрунтуючись на цьому підході, визначено, що страхова система України, пройшовши два повних життєвих цикли,

розвивається циклічно із характерними для кожної стадії змінами і знаходиться у даний час на стадії занепаду із наступним переходом до стадії відродження;

– обґрунтовано методичні підходи визначення інтегрального індексу розвитку страхової системи, який ґрунтується на методиці оцінювання ефективності державного регулювання розвитку страхової системи, враховує вплив соціально-економічних показників розвитку країни (обсягу ВВП на одну особу, середньорічного доходу на одну особу, рівня інфляції, рівня безробіття) з використанням кореляційно-регресійного аналізу, що дало можливість зачислити Україну, за цим показником страхової системи, до середнього рівня розвитку. Такий підхід сприятиме виробленню державою відповідних дій щодо застосування конкретних заходів впливу на розвиток страхової системи залежно від стадії її розвитку з метою ефективного функціонування. Застосування цієї методики дало змогу сформулювати інформаційну основу (характерні ознаки розвитку страхової системи на кожній із стадій у її життєвому циклі) для подальшого ухвалення рішень органами державної влади, спрогнозувати значення соціально-економічних показників та наслідки такого впливу на циклічний розвиток страхової системи, що сприятиме підвищенню її ефективності;

– сформовано модель ризик-орієнтованого підходу до державного регулювання, яка ґрунтується на принципах достатності, відкритості, адекватності, справедливості, пропорційності, послідовності, доцільності, ефективності, стабільності із врахуванням міжнародних та національних стандартів щодо оцінювання ризиків суб'єктів страхової системи. Це дало можливість розробити практичні рекомендації до застосування моделі, відповідно до якої державне регулювання розвитку страхової системи повинно формуватися за таким алгоритмом: здійснюватися циклічно за відсутності реактивного характеру; видозмінюватися, залежно від стадії життєвого циклу розвитку; будуватися за ризик-орієнтованим підходом; акцентуватися на основі взаємодії органів державної влади, що допоможе мінімізувати потенційні загрози та підвищить рівень довіри до страхової системи, сприятиме фундаментальним змінам та розробленню нових підходів до методів регулювання, що дозволить більшу увагу зосереджувати на оцінюванні ризиків суб'єктів страхової системи та обирати інноваційні рішення щодо їх оптимізації і сприятиме позитивній динаміці розвитку страхової системи.

– розроблено Концепцію державного регулювання розвитку страхової системи в Україні в умовах сучасних викликів і загроз, яка передбачає: комплекс заходів цілеспрямованого впливу на страхову систему із диференційованим підходом до державного регулювання на кожній стадії її розвитку, активізацію чинників розвитку страхової системи, напрями

реалізації й очікувані результати, які ґрунтуються на визначенні мети, завдань, принципів, методів та інструментів державного регулювання. Реалізація запропонованої Концепції сприятиме підвищенню ефективності функціонування, інформаційній відкритості та інтеграції страхової системи у світовий страховий простір.

– удосконалено концептуальні підходи до визначення поняття “страхова система”, які на відміну від усталених наукових підходів щодо включення страхової інфраструктури, страхового ринку й регулятора, ґрунтуються на специфічних ознаках та критеріях, які гармонізують із процесом розвитку, що дало змогу розглянути її у вузькому (сукупність елементів, які об’єднані внутрішніми і зовнішніми зв’язками, й перебувають у певних відносинах між собою) та широкому (сукупність елементів, які являють собою єдине ціле, взаємодіють між собою, об’єднані внутрішніми і зовнішніми зв’язками й в межах визначеного історичного періоду часу (стадії життєвого циклу розвитку) перебувають у певних відносинах між собою та із зовнішнім середовищем з метою сприяння страховому захисту, добробуту населення і розвитку економіки) значеннях;

– запропоновано науково-прикладні засади до обґрунтування пріоритетів розвитку страхової системи в частині імплементації інструментів інноваційно-інвестиційного потенціалу (цифрових платформ, штучного інтелекту, інтернет і блокчейн-технологій), що дасть змогу використовувати інноваційні технології у процесі надання страхових послуг суб’єктами страхової системи, сприятиме діджиталізації і новій стадії розвитку страхової системи;

– уточнено науково-теоретичні положення до виокремлення ознак страхової системи (цілісність, функціональність, синергічність, структурність, ієрархічність, динамічність, упорядкованість, емерджентність, закритість, організованість, адаптивність, гетерогенність, дисипативність) та визначено за обраними критеріями її суб’єктів (страхові компанії, перестрахові компанії, страхові та перестрахові пули, товариства взаємного страхування, філії страховиків-нерезидентів), що сприятиме чіткому розумінню механізму державного регулювання розвитку страхової системи;

– використано структурно-функціональний підхід в частині виділення та обґрунтування елементів і функцій страхової системи (захисна, превентивна, стимулювальна, соціальна), що дало змогу виокремити специфічні класифікаційні ознаки для страхових систем: територія дії, спосіб керування, ступінь зв’язку із зовнішнім середовищем, ступінь еволюції в часі, ступінь складності системи, ієрархія побудови, життєвий цикл розвитку системи, спосіб організації систем, тип економічних відносин;

– удосконалено понятійно-категорійний апарат державного регулювання розвитку страхової системи в частині обґрунтування наступних дефініцій: “державне регулювання страхової системи”, “механізм державного регулювання розвитку страхової системи”, “життєвий цикл страхової системи”, “ефективність державного регулювання”, які на відміну від наявних поглядів, містять ознаки розвитку, еволюції, життєвого циклу, що поглиблює розуміння сучасного інструментарію державного регулювання розвитку страхової системи і дає можливість органам державної влади вчасно реагувати на зміни, які відбуваються у страховій системі;

– застосовано методичні положення щодо здійснення аналізу політичних, економічних, технологічних, соціальних та правових чинників на основі застосування інструментарію PESTL-аналізу, який здійснено за допомогою критеріальної оцінки, консенсус-прогнозу експертів (методом анкетування) і застосовано у визначенні інтегрального індексу розвитку страхової системи. Це дало змогу оцінити ефективність функціонування та визначити рівень розвитку страхової системи, виявити стимулятори і дестимулятори, проаналізувати групи чинників, які мають найбільший і найменший вплив на розвиток страхової системи;

– подано науково-практичні рекомендації стратегічних напрямів розвитку страхової системи України (використання інноваційних каналів збуту страхових продуктів, застосування блокчейн-технологій, мікрострахування) на основі запропонованої Концепції державного регулювання розвитку страхової системи із можливістю імплементації досвіду європейських країн, у яких успішно працює мегарегулятор, із врахуванням національних особливостей діяльності суб’єктів страхової системи, що дасть можливість розробити актуальні програми підтримки їх функціонування та розвитку страхової системи в цілому.

Науково-теоретичне і практичне значення роботи

Сформульовані у роботі наукові положення, висновки, пропозиції і рекомендації можуть бути використані органами державної влади з метою удосконалення механізму державного регулювання розвитку страхової системи в Україні, у практичній діяльності страхових компаній.

Запропоновані у дисертації практичні рекомендації щодо процесу формування ділових відносин страхової групи у розрізі оцінювання ризику, розроблення правил страхування та внутрішніх документів використано у роботі РЦ Тернопільської філії АТ “СГ “ТАС” (довідка № 185-04 від 11.12.2019 р.). Розроблені автором концепційні основи та методологічний інструментарій податкового регулювання використані для оптимізації роботи Головним Управлінням ДПСУ (довідка № 46500/10/13-01—07-16 від 26.11.2020 р.). Розроблені напрями вдосконалення державного регулювання

вітчизняних страхових компаній та подальшого розвитку страхової системи, її інтеграції у світовий страховий простір використовуються у роботі Департаментом економічної політики Львівської обласної державної адміністрації під час розроблення проєктів нормативно-правових актів, а також складанні довгострокових прогнозів, формуванні та реалізації Стратегії розвитку Львівщини на період до 2027 р. (довідка № 1-52/455 від 10.11.2020 р.). Рекомендації щодо вдосконалення процесу застосування ризик-орієнтованого підходу до державного регулювання розвитку страхової системи, який має здійснюватися циклічно, шляхом визначення й оцінювання ризиків на рівні страхової компанії та клієнта, вжиття заходів щодо мінімізації ризиків, враховуючи відповідні критерії ризиків і документування результатів, використовуються у СК “ПЗУ” (довідка № 423 від 10.09.2021 р.). У СК “УНІКА” використано практичні пропозиції щодо процесів формування ризик-профілів страхових компаній, внутрішніх документів оцінювання ризиків (довідка № 135 від 19.11.2021 р.). Запропоновані дисертанткою критерії оцінювання ризиків страховими компаніями, які мотивують застосовувати у своїй діяльності ризик-орієнтований підхід і є пов’язані з клієнтами страховиків, географічним розташуванням держави реєстрації клієнта, видом послуг, що клієнт отримує від страхової компанії, та каналами постачання послуги, враховані у навчальній роботі Академії фінансового моніторингу Державної служби фінансового моніторингу України (довідка № 1003 від 25.11.2021 р.). Рекомендації дисертаційної роботи у частині удосконалення регулювання та наглядової діяльності НБУ були враховані при підготовці питання проблеми страхування та кредитування в Україні Радою НБУ (довідка № В/10-0006/34916 від 16.05.2022 р.). СК “ПЗУ” (м. Краків, Польща) використовуються також рекомендації щодо впровадження моделі ризик-орієнтованого підходу, відповідно до якої у страховій компанії повинні формуватися внутрішні документи та положення із власними критеріями ризику для створення ризик-профілю клієнта страхової компанії (довідка № 14/60 від 21.02.2022 р.). Пропозиції щодо використання новітніх каналів збуту страхових послуг за допомогою мобільних додатків, мережі Інтернет та блокчейн-технологій мають теоретичне обґрунтування і впроваджені у діяльність Хмельницької філії ПрАТ “СК “Провідна” (довідка № 107 від 07.02.2022 р.).

Результати і висновки дисертаційної роботи можуть мати практичне застосування у процесі підготовки закладами вищої освіти фахівців для страхової системи. Науково обґрунтовані теоретичні положення і практичні рекомендації дисертаційної роботи використовуються у освітньому процесі Львівського державного університету внутрішніх справ при викладанні навчальних дисциплін: “Економічна безпека держави”, “Міжнародна економіка”, “Управління економічними ризиками”, “Теорія безпеки

соціальних систем” (довідка № 46 від 09.12.2020 р.) та Львівського національного університету імені Івана Франка під час викладання навчальних дисциплін: “Страховання”, “Страхова система”, “Ринок фінансових послуг”, “Міжнародний страховий бізнес”, “Стратегічне управління фінансами, банківською справою та страхуванням”, “Державне регулювання економіки” (довідка № 1245-Н від 01.06.2022 р.).

Достовірність та повнота відображення висновків і пропозицій в опублікованих дисертантом працях

Теоретико-методичні та практичні результати дослідження отримані автором самостійно, є обґрунтованими і достовірними, ґрунтуються на фактичному матеріалі і зроблених розрахунках. Про обґрунтованість і достовірність сформульованих у дисертації наукових висновків засвідчує їхня апробація на наукових конференціях, публікації статей, участь у колективних монографіях, впровадження у практику та навчальний процес.

Результати дослідження знайшли відображення у доповідях дисертантки на щорічних конференціях викладачів та аспірантів кафедри банківського і страхового бізнесу економічного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка, на міжнародних та всеукраїнських конференціях, семінарах, круглих столах (2012-2022 рр.).

Апробація результатів проведеного дослідження

Основні положення і результати наукового дослідження автора оприлюднені на міжнародних, всеукраїнських та регіональних наукових і науково-практичних конференціях: I Всеукраїнській науково-практичній конференції “Проблеми забезпечення стабільного розвитку національних банківських систем: теорія, практика та світовий досвід” (Львів, 2012 р.), Міжнародній науково-практичній конференції “Страховий ринок України в умовах фінансової глобалізації” (Київ, 2012 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції студентів і молодих вчених “Актуальні економіко-правові проблеми розвитку суб’єктів господарювання в Україні: теоретичні й практичні аспекти” (Харків, 2012 р.), I Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції “Banking, Insurance, Finance Conference” (Львів, 2013 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції студентів і молодих вчених “Актуальні економіко-правові проблеми розвитку суб’єктів господарювання в Україні: теоретичні й практичні аспекти” (Харків, 2013 р.), Міжнародній науково-практичній конференції “Тенденції та стратегії забезпечення сталого розвитку страхового ринку України” (Київ, 2013 р.), II Міжнародній науково-практичній конференції “ Страховий ринок України в умовах фінансової глобалізації” (Київ, 2014 р.), XIII Всеукраїнській науково-практичній онлайн-конференції молодих учених та студентів “Проблеми та перспективи

розвитку національної економіки” (Острог, 2015 р.), VII Регіональній науковій конференції студентів і молодих учених “Економічна теорія в умовах глобалізації економіки” (Донецьк, 2015 р.), Міжнародній науково-практичній конференції “Фінансово-банківські та адміністративні послуги: проблеми управління та перспективи розвитку” (Тернопіль, 2015 р.), III Міжнародній науково-практичній конференції “Інноваційні напрями розвитку страхового ринку України” (Київ, 2016 р.), Міжнародній науково-практичній конференції “Соціально-економічний потенціал транскордонного співробітництва” (Львів, 2016 р.), Міжнародній науково-практичній конференції “Формування та розвиток інноваційного потенціалу економіки України” (Ужгород, 2017 р.), V Міжнародній науковій конференції “Актуальні проблеми та перспективи розвитку економіки в умовах глобальної нестабільності” (Кременчук, 2017 р.), IV Міжнародній науково-практичній конференції “Страховий ринок України на шляху євроінтеграції” (Київ, 2018 р.), VII Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції “Управління інноваційним процесом в Україні” (Львів, 2018 р.), VIII Міжнародній науковій конференції “Інформаційне суспільство: стан та напрями розвитку з урахуванням регіональних умов” (Львів, Жешув, 2018 р.), I Міжнародній науково-практичній конференції “Фінансовий бізнес в Україні та світі: стан, проблеми і перспективи розвитку” (Львів, 2018 р.), Всеукраїнській науковій конференції “Сучасні проблеми бухгалтерського обліку та фінансів” (Київ, 2018 р.), XIII Міжнародній науково-практичній конференції “Ринок фінансових послуг України в епоху діджиталізації” (Київ, 2019 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції “Актуальні проблеми зміцнення економічної безпеки держави та суб’єктів господарської діяльності” (Львів, 2020 р.), XXVII Міжнародній науковій конференції студентів, аспірантів та молодих учених “Актуальні проблеми функціонування господарської системи України” (Львів, 2020 р.), III Міжнародній науково-практичній конференції “Фінансові інструменти сталого розвитку економіки” (Чернівці, 2021 р.), V Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції “Проривні інновації на страховому ринку України” (Київ, 2021 р.), Міжнародній науково-практичній конференції “Сучасні світові тенденції розвитку економіки, обліку, фінансів і права” (Полтава, 2022 р.), II Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції “Фінансовий бізнес в Україні та світі: маркетингові особливості та закономірності” (Львів, 2022 р.), наукових семінарах кафедри банківського і страхового бізнесу Львівського національного університету імені Івана Франка.

2. Дисертаційна робота Войтович Л. М. містить **особисто отримані** здобувачкою науково обґрунтовані результати, а кількість та якість наукових

праць, опублікованих за її матеріалами **відповідають** Наказу МОН України № 1220 від 23 вересня 2019 року “Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук”.

Основні положення та результати, сформульовані у дисертації, опубліковані у 58 наукових працях загальним обсягом 115,27 друк. арк., з яких особисто автору належить 50,5 друк. арк., у тому числі: 1 одноосібна монографія (20,5 друк. арк.), 3 колективні монографії (авторці належить 3,19 друк. арк.), 2 підручники (авторці належить 3,19 друк. арк.), 25 статей – у наукових фахових виданнях України та інших держав (з них 3 статті – у наукових журналах, що індексуються у міжнародній наукометричній базі даних Scopus), 26 праць апробаційного характеру.

Усі наукові результати дисертаційної роботи, висновки та рекомендації одержані автором самостійно й опубліковані у фахових наукових виданнях. У списку опублікованих праць вказано особистий внесок автора.

Список опублікованих праць за темою дисертації
Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Reverchuk S., Megec N., Chyzh L. Investment risks and insurance of gold market. *The Journal for Eastern European and Central Asian Research (JEECAR)*. 2014. Vol 1. No 1. P. 40-48. URL : <http://ieeca.org/journal/index.php/JEECAR/author/proofGalley/46/19> (0,83/0,45 д.а.; внесок авторки: особливості страхування на ринку золота та види інвестиційних ризиків).

2. Reverchuk S., Vovchak O., Yavorska T., Voytovych L., Irshak O. Investment activities of banks, insurance companies and non-government funds in Ukraine. *Investment Management and Financial Innovations*. 2020. Vol. 17. Issue 2. P. 353-363. [http://dx.doi.org/10.21511/imfi.17\(2\).2020.27](http://dx.doi.org/10.21511/imfi.17(2).2020.27) (1,06/0,28 д.а.; внесок авторки: аналітичні дані страхових компаній та прогнозування розвитку інвестиційної діяльності банків, страхових компаній та недержавних пенсійних фондів).

3. Yavorska T., Voytovych L., Voytovych D. The impact of macroeconomic factors on the development of the insurance system in Ukraine. *Insurance markets and companies*. 2022. Vol. 13. Issue 1. P. 21-35. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/ins.13\(1\).2022.03](http://dx.doi.org/10.21511/ins.13(1).2022.03) (1,29/0,55 д.а.; внесок авторки: аналіз впливу макроекономічних чинників на страхову систему України на основі проведеного PESTL-аналізу).

4. Войтович Л. М. Страхова система України: концептуальні засади розвитку та державне регулювання : монографія. Львів, ГАЛИЧ-ПРЕС, 2023. 492 с. (20,5 д.а.)

5. Яворська Т. В., Войтович Л. М. Еволюція розвитку страхової системи в Україні: виклики та загрози. *Modern Tendencies in Business and Public Sector. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2016. P. 154-165. (0,78/0,5 д.а.; внесок авторки: періодизація розвитку страхової системи).*

6. Фінансовий бізнес: теорія і практика : монографія / за ред. Реверчука С. К. Львів, 2018. 196 с. (18,63/1,5 д.а.; внесок авторки: безпека страхового бізнесу; перша десятка страхових компаній світу: показники безпеки та управління).

7. Бізнес на ринку фінансових послуг в епоху діджиталізації економіки та суспільства : монографія / за ред. С. К. Реверчука. Львів, 2019. 152 с. (6/1,19 д.а.; внесок авторки: інноваційні фінансові послуги ризикових страхових компаній в Україні).

8. Чиж Л. М. Історико-економічні передумови розвитку і регулювання ринку банківських металів. *Галицький економічний вісник. 2011. № 4 (33). С. 175-181. (0,66 д.а.).*

9. Чиж Л. М. Види та класифікація ризиків на ринку банківських металів. *Економічний вісник Переяслав-Хмельницького університету. 2011. Випуск 17/2. С. 184-188. (0,63 д.а.).*

10. Чиж Л. М. Ринок золотих монет: еволюція та особливості функціонування. *Науковий вісник НЛТУУ. 2011. Вип. 21.17. С. 294-299. (0,41 д.а.).*

11. Чиж Л. М. Страхування як метод мінімізації ризиків на ринку банківських металів. *Формування ринкових відносин в Україні. 2012. № 1. С. 129-132. (0,43 д.а.).*

12. Чиж Л. М. Особливості відмивання грошей на ринку дорогоцінних металів. *Ефективна економіка. 2012. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=887> (0,37 д.а.).*

13. Чиж Л. М. Сутність, структура та функції страхового капіталу. *Економіка. Управління. Інновації. Серія: Економічні науки. 2012. №1 (7). URL: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/eui/2012_1/PDF/12%D1%81hlmfsk.pdf (0,43 д.а.).*

14. Войтович Л. М. Страхові та перестрахові пули як структурні елементи страхової системи України. *Банківська справа. 2014. № 9-10. С. 87-96. (0,67 д.а.).*

15. Войтович Л. М. Особливості формування страхової власності в Україні. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Економіка". 2014. Випуск 26. С. 51-54. (0,43 д.а.).*

16. Войтович Л. М. Управління безпекою страхових та перестрахових компаній в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". 2014. № 8. С. 160-163. (0,61 д.а.).*

17. Chyzh L. Insurance infrastructure of Ukraine: nature, elements and functions. *Sustainable Development*. 2014. Vol. 14. P. 20-25. (0,61 д.а.).

18. Яворська Т. В., Чиж Л. М. Особенности фінансового моніторингу страхових компаній в Україні. *Вестник Казахского экономического университета им. Т. Рыскулова*. 2014. № 1. С. 91-99. (0,74/0,44 д.а.; внесок авторки: процес здійснення фінансового моніторингу у страхових компаніях України).

19. Войтович Л. М. Рейтингова оцінка страхових компаній в Україні: сутність та особливості. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 4. URL : <http://global-national.in.ua/issue-4-2015>. (0,54 д.а.).

20. Войтович Л. М. Структурний аналіз страхової системи України. *Бізнес Інформ*. 2017. № 3. С. 283-287. (0,63 д.а.).

21. Yavorska T., Voytovych L., Mazuruk G. Features of the management of insurance sector competitiveness. *Modern Science*. 2018. Vol. 4. P. 58-64. (0,65/0,3 д.а.; внесок авторки: ознаки конкурентоспроможності страхового сектору України).

22. Яворська Т. В., Войтович Л. М. Інвестиційна діяльність страхових компаній в Україні: стан та прогноз розвитку. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Економіка"*. 2020. № 17 (45). С. 106-112. (0,61/0,33 д.а.; внесок авторки: прогнозування розвитку інвестиційної діяльності страхових компаній на основі трендових моделей).

23. Войтович Л. М. Функціональний аналіз страхової системи. *Економіка. Фінанси. Право*. 2020. № 9. С. 10-14. <https://doi.org/10.37634/efp.2020.9.2> (0,6 д.а.).

24. Войтович Л. М. Мультиаспектність поняття "розвиток страхової системи". *Причорноморські економічні студії*. 2020. № 57. С. 7-12. <https://doi.org/10.32843/bses.57-1> (0,71 д.а.).

25. Войтович Л. М. Механізм державного регулювання розвитку страхової системи України. *Проблеми економіки*. 2020. № 3 (45). С. 148-154. (0,7 д.а.).

26. Yavorska T., Revak I., Voytovych L. Evolution of the tax instruments application during the reform of the taxation system of insurance companies in Ukraine. *Revista Espacios*. 2020. Vol. 41 (32). Art. 30. P. 333-342. (0,83/0,33 д.а.; внесок авторки: історичні особливості розвитку оподаткування страхових компаній України).

27. Войтович Л. М., Войтович Д. П. Правові чинники впливу на розвиток страхової системи в Україні. *Формування ринкової економіки в Україні*. 2021. Вип. 45. С. 48-56. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/meu.2021.45.0.4505> (0,64/0,41 д.а.; внесок авторки: аналіз впливу правових чинників на розвиток страхової системи).

28. Войтович Л. Європейський досвід державного регулювання страхової системи та можливості його впровадження в Україні. *Вчені записки Університету “КРОК”*. 2021. (3(63), 73–79. <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2021-63-73-79>. (0,67 д.а.).

29. Voytovych L. Tax regulation of the insurance system in Ukraine: historical aspect. *Белорусское научное издание “Новая экономика”*. 2021. [Спецвыпуск № 1 по банковскому делу](http://neweconomics.by/attachments/neweconomics_2021_1_SV.pdf) и страхованию. С. 97-102. http://neweconomics.by/attachments/neweconomics_2021_1_SV.pdf (0,64 д. а.).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

30. Чиж Л. М. Сутність та ознаки грошового господарства страхових компаній в Україні. *Проблеми забезпечення стабільного розвитку національних банківських систем: теорія, практика та світовий досвід* : тези доповідей I Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Львів, 13-14 січня 2012 р.). Львів, 2012. С. 186-187. (0,16 д.а.).

31. Чиж Л. М. Проблеми розвитку страхового ринку України. *Страховий ринок України в умовах фінансової глобалізації* : тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 10-12 жовтня 2012 р.). Київ, 2012. С. 240-242. (0,12 д.а.).

32. Чиж Л. М. Сутність та елементи страхової інфраструктури України. *Актуальні економіко-правові проблеми розвитку суб'єктів господарювання в Україні: теоретичні й практичні аспекти* : тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих вчених, (м. Харків, 7 грудня 2012 р.). Харків, 2012. С. 31-32. (0,12 д.а.).

33. Чиж Л. М. Розвиток страхового ринку України у післякризовий період. *BIFCON'13: Banking, Insurance, Finance Conference* : тези доповідей I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів, 29 березня 2013 р.). Львів, 2013. URL : <http://www.bsb.lviv.ua/node/26> (0,19 д.а.).

34. Чиж Л. М. Особливості інвестиційної політики страхових компаній в Україні. *Актуальні економіко-правові проблеми розвитку суб'єктів господарювання в Україні: теоретичні й практичні аспекти* : тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих вчених (м. Харків, 7 грудня 2013 р.). Харків, 2013. (0,19 д.а.).

35. Чиж Л. М. Страхова система як об'єкт державного управління. *Тенденції та стратегії забезпечення сталого розвитку страхового ринку України* : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції “Грудневі читання – 2103” (м. Київ, 12 грудня 2013 р.). Київ, 2013. Том 2. С. 286-288. (0,25 д.а.).

36. Чиж Л. М. Перестрахові компанії як елемент страхової системи. *Страховий ринок України в умовах фінансової глобалізації* : тези доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 10 квітня 2014 р.). Київ, 2014. С. 361-364. (0,15 д.а.).

37. Войтович Л. М. Фінансова безпека страхових компаній в Україні: сутність та заходи гарантування. *Проблеми та перспективи розвитку національної економіки* : тези доповідей XIII Всеукраїнської науково-практичної он-лайн-конференції молодих учених та студентів (м. Острог, 4 березня 2015 р.). Острог, 2015. С. 29-30. (0,13 д.а.).

38. Войтович Л. М. До оцінки рейтингування страхових компаній в Україні. *Економічна теорія в умовах глобалізації економіки* : тези доповідей VII Регіональної наукової конференції студентів і молодих учених (м. Донецьк, 18-19 березня 2015 р.). Донецьк, 2015. С. 164-166. (0,14 д.а.).

39. Войтович Л. М. Тіньові схеми страхових компаній в Україні. *Фінансово-банківські та адміністративні послуги: проблеми управління та перспективи розвитку* : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 12-13 листопада 2015 р.). Тернопіль, 2015. С. 105-106. (0,14 д.а.).

40. Войтович Л. М. Особливості оподаткування страхової системи в Україні. *Інноваційні напрями розвитку страхового ринку України* : тези доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 19-20 березня 2016 р.). Київ, 2016. С. 62-64. (0,15 д.а.).

41. Войтович Л. М. Порівняльна характеристика страхових систем України та Польщі. *Соціально-економічний потенціал транскордонного співробітництва* : тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 18-19 квітня 2016 р.) Львів, 2016. С. 127-130. (0,28 д.а.).

42. Войтович Л. М., Мураль Г. М. Світові рейтингові системи оцінювання фінансових установ: переваги та недоліки. *Формування та розвиток інноваційного потенціалу економіки України* : тези доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 17-18 лютого 2017.). Ужгород, 2017. Ч. 2. С. 69-71. (0,21/0,11 д.а.; внесок авторки: особливості рейтингового оцінювання страхових компаній).

43. Войтович Л. М., Войтович Д. П. Основні засади стратегічного управління страховою системою в Україні. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку економіки в умовах глобальної нестабільності* : тези доповідей V Міжнародної наукової конференції (м. Кременчук, 6-7 грудня 2017 р.). Кременчук, 2017. С. 21-22. (0,14/0,08 д.а.; внесок авторки: сутність та етапи стратегічного управління страховою системою).

44. Яворська Т. В., Войтович Л. М. Права споживачів страхових послуг в Україні. *Страховий ринок України на шляху євроінтеграції* : збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 17-18 квітня 2018 р.). Київ, 2018. С. 135-139. (0,14/0,07 д.а.; внесок авторки: огляд фінансового законодавства).

45. Яворська Т. В., Войтович Л. М. Інноваційний розвиток страхової системи України. *Управління інноваційним процесом в Україні* : проблеми

комерціалізації науково-технічних розробок: тези доповідей VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів, 17-19 травня 2018 р.). Львів, 2018. С. 137-139. (0,18/0,10 д.а.; внесок авторки: *інноваційні технології у страховій системі*).

46. Войтович Л. М. Інтернет-страхування в умовах глобалізації економіки України. *Інформаційне суспільство: стан та напрями розвитку з урахуванням регіональних умов* : тези доповідей VIII Міжнародної наукової конференції (м. Жешув (Польща), м. Львів (Україна), 26-28 вересня 2018 р.)). Львів, 2018. С. 196-199. (0,13 д.а.)

47. Войтович Л. М. Управління безпекою найбільших страхових компаній світу. *Фінансовий бізнес в Україні та світі: стан, проблеми і перспективи розвитку* : тези доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 26 жовтня 2018 р.). Львів, 2018. С. 129-132. (0,3 д.а.)

48. Яворська Т. В., Войтович Л. М. Конкурентна політика у страховому підприємстві розвинутих країн. *Сучасні проблеми бухгалтерського обліку та фінансів* : програма і матеріали Всеукраїнської наукової конференції (м. Київ, 21 -22 листопада 2018 р.). Київ, 2018 р. С. 160-161. (0,2/0,1 д.а.; внесок авторки: *сутність конкурентної політики та її особливості на страховому ринку*).

49. Яворська Т. В., Войтович Л. М. До питання про механізм державного регулювання розвитку страхової системи. *Ринок фінансових послуг України в епоху діджиталізації* : збірник тез доповідей XIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 5-6 грудня 2019 р.). Київ, 2019. Вип. XIII. Том 2. С. 114-116. (0,11/0,06 д.а.; внесок авторки: *сутність механізму державного регулювання розвитку страхової системи*).

50. Яворська Т. В., Войтович Л. М. Інвестиційні ризики страхових компаній та недержавних пенсійних фондів в Україні. *Актуальні проблеми зміцнення економічної безпеки держави та суб'єктів господарської діяльності* : збірник тез доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Львів, 10 квітня 2020 р.). Львів, 2020. С. 185-188. (0,13/0,07 д.а.; внесок авторки: *інвестиційні ризики страхових компаній*).

51. Войтович Л. М., Гриців І. Р. Аналіз сучасного стану страхової системи в Україні. *Актуальні проблеми функціонування господарської системи України* : збірник тез доповідей учасників XXVII Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих учених (м. Львів, 20 листопада 2020 р.). Львів, 2020. URL: <https://econom.lnu.edu.ua/konf-stud-ukr-econ-system>. (0,19/0,10 д.а.; внесок авторки: *аналіз показників діяльності суб'єктів страхової системи*).

52. Войтович Л. М. Вплив політичної ситуації на розвиток страхової системи в Україні. *Фінансові інструменти сталого розвитку економіки* : збірник тез доповідей учасників III міжнародної науково-практичної

конференції (м. Чернівці, 14 квітня 2021 р.). Чернівці, 2021. С. 176-178. (0,14 д.а.).

53. Войтович Л. М. Аналіз впливу соціальних чинників на розвиток страхової системи в Україні. *Проривні інновації на страховому ринку України* : збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Київ, 27 жовтня 2021 р.). Київ, 2021. С. 113-117. (0,23 д.а.).

54. Войтович Л. М. Страхова система України: проблеми та стратегічні орієнтири розвитку. *Сучасні світові тенденції розвитку економіки, обліку, фінансів і права*: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 12 липня 2022 р.). Полтава, 2022. С. 30-31. (0,14 д.а.).

55. Войтович Л. М. Сучасні тренди розвитку інноваційних технологій у страховій системі України. *Фінансовий бізнес в Україні та світі: маркетингові особливості та закономірності* : збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Львів, 13 жовтня 2022 р.). Львів, 2022. С. 45-47. (0,16 д.а.).

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

56. Гроші і кредит : підручник / С. К. Реверчук [та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. С. К. Реверчука. Київ : Знання, 2011. 382 с. (24/2,44 д.а.; внесок авторки: проаналізовано теоретичні концепції кредиту та проценту; визначено роль євро у світовій глобалізаційній економіці).

57. Реверчук С. К., Чиж Л. М., Павлунь М. М. Ринок банківських металів : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 246 с. (8,48/3,87 д.а.; внесок авторки: розкрито теоретичні основи розвитку ринку банківських металів; особливості функціонування ринку банківських металів в Україні; удосконалення механізму регулювання ринку банківських металів в Україні).

58. Страхова система : підручник / за ред. докт. екон. наук, проф. С. К. Реверчука. Львів, ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 360 с. (16,07/1,76 д.а.; внесок авторки: виокремлено особливості та тенденції розвитку страхової власності в Україні; досліджено капіталізацію і консолідацію страхового капіталу).

Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладання

Дисертаційна робота виконана українською мовою, оформлена відповідно до норм і правил МОН України, є завершеною науково-дослідною роботою, виконана на високому науково-теоретичному рівні.

Дисертація складається із вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг дисертації становить 605 сторінок. Основний зміст викладено на 445 сторінках. Дисертаційна робота

містить 15 таблиць, 37 рисунків, 19 додатків на 84 сторінках. Список використаних літературних джерел налічує 656 найменувань на 62 сторінках.

Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності

Відповідно до проведеного аналізу результатів дисертаційної роботи та наукових праць Людмили Войтович щодо присутності ознак академічного плагіату встановлено коректність посилань на першоджерела для текстових та ілюстративних запозичень; не виявлено навмисних спотворень. Результати перевірки дисертації на схожість з текстами попередніх наукових публікацій програмою Unicheck вказують на оригінальність тексту роботи близько 92,6 %, що дає змогу зробити висновок про відсутність порушень академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях авторки, які розкривають її результати, зокрема відсутність академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Аналіз дисертації та наукових праць, зокрема опублікованих у співавторстві, дає підстави стверджувати, що в роботі використано тільки ті ідеї та здобутки, які становлять особистий внесок здобувача.

3. Дисертаційна робота к.е.н, доцентки Войтович Людмили Мирославівни “Державне регулювання розвитку страхової системи в Україні” відповідає профілю спеціалізованої вченої ради Д 35.051.01 та паспорту спеціальності 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит, затвердженому МОН України, за такими напрямками:

- теоретичні й прагматичні проблеми розвитку страхування, його основні форми, види й галузі;
- перестраховання на внутрішньому і зовнішніх ринках;
- страховий ринок, закономірності та перспективи його розвитку в Україні, страхові послуги й особливості їх реалізації.

4. Дисертація доцентки кафедри аналітичної економії і міжнародної економіки Войтович Людмили Мирославівни “Державне регулювання розвитку страхової системи в Україні” є завершеним науковим дослідженням у галузі економічних наук, яке розв’язує важливе науково-прикладне завдання – розроблення теоретико-методологічних підходів функціонування вітчизняної страхової системи на сучасному етапі розвитку фінансової системи, національної економіки та обґрунтування рекомендацій щодо вдосконалення і підвищення ефективності механізму її державного регулювання. Робота має вагомe значення для розвитку фінансової науки, а також суміжних галузей, зокрема, страхування, національної економіки та безпеки.

Дисертаційна робота містить обґрунтовані висновки на основі одержаних особисто здобувачкою достовірних результатів, характеризується єдністю змісту, свідчить про особистий внесок здобувачки в науку щодо розв’язання

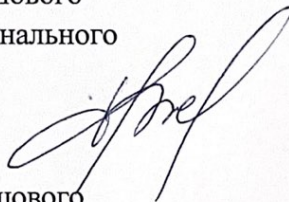
важливої теоретичної та ряду прикладних проблем. Робота відповідає принципам академічної доброчесності.

5. Рекомендувати дисертаційну роботу доцентки кафедри аналітичної економіки і міжнародної економіки **Войтович Людмили Мирославівни** “Державне регулювання розвитку страхової системи в Україні” до подання на спеціалізовану вчену раду з економічних наук у Львівському національному університеті імені Івана Франка на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

24 квітня 2023 року

Рецензенти:

Професор кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка,
доктор економічних наук

Данило ВАНЬКОВИЧ

Професор кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка,
доктор економічних наук

Назар ДЕМЧИШАК

Професор кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту Львівського національного університету імені Івана Франка,
доктор економічних наук

Олег ПІДХОМНИЙ

Власноручні підписи професора Данила ВАНЬКОВИЧА, професора Назара ДЕМЧИШАКА, професора Олега ПІДХОМНОГО підтверджую:

Вчений секретар
Львівського національного університету
імені Івана Франка, доцент

Ольга ГРАБОВЕЦЬКА